

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Steeds Dezelfde

*"Jezus Christus is gisteren en heden
Dezelfde en in der eeuwigheid"*

Hebreeën 13:8

Jaren verwisselen. Eeuwen verglijden. Daarmee gegeven is de veranderlijkheid van dit leven. Vandaag gezond, morgen ziek. Gisteren het leven, heden gestorven. Alle bewegelijke dingen verdwijnen. Dat geldt ook van al onze tijdelijke en aardse steunpunten. Het zal ons ontvallen! Ons houvast kan alleen liggen in die ene naam: Jezus Christus. Hij is onveranderlijk. Wat vergaat, Zijn Woord bestaat. Hij blijft Dezelfde in Zijn zondaarsliefde en trouw. Van eeuwigheid is Hij immers de Borg. Tot in eeuwigheid zal Hij Zaligmaker zijn. Gisteren was Hij immers bij de Vader in Zijn heerlijkheid. Daar verklaarde Christus Zich bereid om te voldoen aan Diens eis. Daarop is Hij nooit teruggekomen. Hij daalde af in de tijd en heeft in de weg van smadelijke vernedering volbracht wat Hij had toegezegd. Hoewel het Hem strijd kostte, heeft Jezus gehoorzaamheid geleerd uit hetgeen Hij heeft geleden. Door de worsteling van Gethsémané heen ging Hij naar het kruis om de Godverlatenheid te doorleven. Het graf kon Christus niet houden en Hij verrees in opstandingsglorie. Hij is de levende Koning. Ook morgen en in heel de toekomst. Jezus Christus regeert en zegent Zijn kerk. Want Zijn verleden is niet afgesloten en voorbij. Wat Hij gisteren volbracht doet Hij heden gelden. En morgen zal Hij niet anders zijn. Zodat Jezus Christus betrouwbaar is, een vaste Toevlucht voor wie op Hem betrouwen. Is deze onveranderlijke zekerheid de vastheid voor uw ziel? U vraagt zich dat af omdat u uw verleden tegen hebt? Van God afgefallen en zoveel schuld? En heden? Wat zal ik zeggen? Duizend noden en zorgen kwelen mijn angstvallig hart. Geen zekerheid, wel verdorvenheid. De toekomst baart me zorgen, wat heb ik voor verwachting voor morgen? Pijn, teleurstelling en verdriet

zullen er zijn. Morgen zal niet anders brengen dan wat het verleden bracht. Wordt dan in dit Woord niet een rijke troost ontsloten? Hierin wordt immers verklaard een Zaligmaker die steeds Dezelfde is. Voor gisteren, heden en in de toekomst is er bij Hem verlossing. Hij kan uw verleden ongedaan maken. Door het tot Zijn eigen verleden te maken. Hij heeft aan het kruis het handschrift onzer zonde dat tegen ons was, gehecht en gedood. In Zijn dood en bloedstorting is de reiniging uwer vorige zonden! Zoek Hem te kennen in Wie Hij gisteren was, opdat u uit kracht van Zijn voldoening mag ontvangen: ik gedenk uw zonden niet meer!

In het heden der genade wil Jezus Christus u zegenen met wat Hij in het verleden heeft gedaan. Dan leert u in het heden Hem zoeken. Hij is nabij en maakt waar: ik zal zijn die ik zijn zal. Christus is Dezelfde in Zijn schuldvergevende liefde. Hij bedekt uw schuld. Hij is groot van goedertierenheid. De Heere bewaart me bij de verkregen verlossing. Jezus bidt dat mijn geloof niet zal ophouden. Christus ondersteunt en leidt me op de eeuwige weg. Dan wordt het een lieflijk heden der genade: de Heere is mij tot hulp en sterkte. Hij die gisteren tot mij kwam, zal vandaag mij Zijn genade niet onthouden.

Wat komt er dan een hoop en blij toevoorzicht voor morgen. Jezus Christus is eeuwig trouw. Hij Die in zes benauwdheden heeft geholpen zal me in de zevende niet laten omkomen. Zelfs door dood en graf heen blijft Hij mijn Zaligmaker. Hij zal met Zijn Geest nimmer wijken. Voor hen die met Zijn bloed gekocht zijn, is de zalige toekomst verzekerd. Ik verander steeds. Zo heb ik het, zo ben ik het kwijt. Nu meen ik dat het echt Gods werk is, morgen twijfel ik. Christus blijft steeds Dezelfde tot in eeuwigheid. Mag u die troost van deze Zaligmaker kennen? Wat van Christus is, kan u niet worden afgenomen, in tijd noch eeuwigheid.

Hoe meer ik leer sterven aan het mijne, des te nader mij de zaligheid komt in Jezus Christus. Met deze belijdenis kan ik het leven door. Op deze belofte kan ik eens mijn hoofd neerleggen. Want deze God is onze God. Door tijd noch eeuwigheid te scheiden.

J.P. Boiten

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een nieuwjaarsmeditatie van ds. J.P. Boiten geplaatst over Hebr. 13:8 "Steeds Dezelfde." Ds. P. Roos schrijft een actueel artikel "De KONING en de keizer." Ds. J.M.J. Kieviet schrijft verder over de preek die dr. H.F. Kohlbrugge 150 jaar geleden hield in Vianen. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn vragenrubriek verder over "persoonlijke toe-eigening." Ds. M.C. Tanis schrijft over 1 Tim. 6:1 en 2 "De Evangelische plicht in het dagelijks leven". Van Ds. A.v.d.Weerd is het slot opgenomen van zijn uitgewerkte toespraak op de laatst gehouden ontmoetingsdag. We schreven een artikeltje over het boekje van John Bunyan "Uit genade zalig". Ook treft u in dit nummer van ons blad het keurig verzorgde *jaaroverzicht* aan. We willen de fam. J. Boer- Bunk uit Barendrecht hartelijk dank zeggen voor het vele werk dat zij hieraan gehad hebben. Tenslotte boekbesprekingen en enkele persberichten.

Kerstdagen en jaarwisseling

Als u dit leest liggen deze dagen weer achter ons. Het Woord Gods mocht vele malen uitgedragen en beluisterd worden. Wat heeft het uitgewerkt?

Ds. J.M.J. Kieviet

D.V. 12 januari zal ds. Kieviet afscheid nemen van de Chr. Geref. Kerk van Rotterdam-Kralingen in de Jeruzalemkerk, Jeruzalemstraat 95 te Rotter-

dam- Kralingen. De dienst zal aanvangen om 19.30 uur. Na de dienst is er voor de genodigden gelegenheid om dominee en mevrouw Kieviet de hand te drukken. Dan is er tevens gelegenheid elkaar te ontmoeten.

D.V. 26 januari hoopt ds. Kieviet bevestigd te worden te Dordrecht-C door ds. P. den Butter en intrede te doen. Aanvang van de dienst in de CGK van Dordrecht-C 19.00 uur.

Dordrecht - jas

In de Krooswijkhof is waarschijnlijk na de ambtsdragersconferentie van 25 november een jas blijven hangen. Wie zijn jas mist kan contact zoeken met de koster van Dordrecht- Cetnrum dhr. H.G. Kooiman tel. 078- 6133403.

Verschijsning volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. *donderdag 18 januari* verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 11 januari. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

VAN DE ADMINISTRATIE

Bij het verschijnen van het eerste nummer in het jaar 2007, willen wij allereerst al onze lezers, Gods onmisbare zegen voor het begonnen jaar toewensen. Wij hopen, dat u ons blad weer met genoegen zult lezen en dat het gezegend mag worden in uw persoonlijke leven.

Het abonnementsgeld voor het jaar 2007 is, ondanks de te verwachten forse stijging van de portokosten, nog gehandhaafd op 8,50 euro per jaar.

Zoals bekend liggen de werkelijke kosten vele malen hoger en wij zijn dan ook erg blij, met de vele abonnees, die naast het abonnementsgeld ook nog een gift overmaken.

Wij willen op deze plaats al die abonnees, stichtingen en bedrijven hartelijk dank zeggen, die dat in het afgelopen jaar gedaan hebben.

Wij hopen, dat u ons in dit jaar wederom zult willen helpen.

In een volgend nummer hopen wij u de eindstand van de jubileum actie mee te kunnen delen, daar er namelijk nog steeds giften voor binnenkomen.

In D.V. februari zal de acceptgiro voor het abonnementsgeld van het jaar 2007 weer aan u worden gestuurd.

Abonnees die op elektronische wijze betalen, kunnen dit uiteraard op deze manier doen.

Een vriendelijk verzoek voor onze abonnees in Canada en Noord-Amerika. Wilt u ons liever geen cheques of contant geld sturen. De kosten voor het omwisselen hiervan zijn dermate hoog, dat er van de abonnementsprijs niets overblijft. Voor deze abonnees is het contactadres nog steeds: de heer M. Sommer, 980 Sawmill RD, RR2 Ancaster L9G 3L1, Ontario Canada tel no. 9057654195. Aan hem kan het abonnementsgeld worden overgemaakt en kunnen adreswijzigingen worden doorgegeven.

Degenen die verleden jaar een geschenk- of proefabonnement hebben gekregen voor een jaar en waarvan deze periode nog niet is verstreken, zijn uiteraard niet verplicht om nu al het abonnement te betalen. Uiteraard mag dit wel.

Met hartelijke groet, P.J. Boers

DE KONING en de keizer

De kribbe in de schaduw van de troon van Augustus. Daar ga ik het nu niet over hebben; wel wil ik enkele gedachten onder uw aandacht brengen, die de heerschappij van de kribbe bewijzen.

Enkele recente feiten en ontwikkelingen vormen de aanleiding tot het schrijven van dit artikel. Ditmaal dus niet over kerkelijke zaken, maar iets over de wereld om ons heen.

De directe aanleiding is het feit, dat de Christenunie in beeld is voor formatiebesprekingen voor een nieuwe regering.

Dat lijkt me een opmerkelijk feit. U behoort misschien ook niet tot de kiezers van Rouvoet c.s., maar met behoud van onze bezwaren tegen sommige uitingen van politici in die partij, ben ik toch blij met de mogelijkheden die zich hier ongedacht voordoen. Het kabinet is er nog niet, maar als het er mocht komen, dan is er iets veranderd in ons land. We zouden kunnen zeggen dat de CU dan de plaats heeft ingenomen van D66 in het vorige kabinet. En als de CU dan evenveel aandacht en ruimte claimt als D66, dan zal dan tot zegen voor ons volk zijn. D66 deed niet anders dan alles wat herinnerde aan de Bijbel en de Kerk, met de waarden en de Bij-

belse normen erbij, aan te tasten en te bestrijden, terwijl de omvang van die partij eigenlijk niets voorstelde.

In ieder geval is het van belang en heel opmerkelijk, dat er misschien een christelijk geluid in onze politiek gaat gehoord worden. Staat onze maatschappij toch nog open voor fundamentele zaken? Wordt gevoeld dat er buiten God geen normen en waarden overblijven? Deze vraag kan mede ingegeven worden door het feit, dat SGP voorman B. van der Vlies ook in kamerkringen geldt als een integer en oprecht man, die staat voor de zaak van Gods Koninkrijk. Dat wordt toch opgemerkt en dat stemt tot ootmoedige vreugde.

We hadden daar met elkaar misschien niet meer op gerekend. Als we ons oor te luisteren leggen bij de media, dan wordt het christelijk geloof zo goed als doodgezwegen. Men zegt dan wel dat religie weer mag, maar de vraag is dan wel van wie het mag en wat er mag. Ons volk heeft een grote aversie ontwikkeld tegen alles wat herinnert aan een christelijk verleden. Openlijke godslastering kan allemaal en het moet zelfs kunnen. Er is dan wel vrijheid van godsdienst, maar de vrijheid van meningsuiting, waarin men dus zonder schroom God en de Bijbel kan smaden, lijkt meer en meer aan-

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 8,50 per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar. Advertenties € 0,38 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

hangers te winnen, ten koste van de geloofsvrijheid.

Het is zelfs zo dat Moslims en hun Koran op heel wat meer sympathie kunnen rekenen dan de orthodoxe protestant, die het meent met zijn kerk. En dan toch plotseling nog weer een voorzichtige en soms aarzelende opening naar het christendom, zoals dat nu het geval is met de kabinetsformatie? We zien hierin dat God regeert en dat er soms toch dingen gebeuren, die duidelijk in hoger licht moeten gezien worden. We hebben het dan wel over de algemene genade. De Heere leidt ook de geschiedenis, niet alleen de heilsgeschiedenis, maar ook de algemene. Het zijn kleine wonderen, die we niet verwacht hadden. Telkens gebeuren er zulke zaken. Eén van de meest opmerkelijk feiten uit de laatste decennia is voor mij bijvoorbeeld nog altijd de val van het Communisme. De vaart der volken nam daardoor een geheel andere wending. God bleek nog steeds duidelijk te werken in de loop der dingen. We moeten daar oog voor hebben. U weet toch hoe de profeten van Israel bijzonder veel aandacht hebben voor de politieke zaken uit die tijd? Hoe profeteerde Jeremia over de grote rijken uit zijn dagen. Dat leert ons de krant open te houden. Het laatste Bijbelboek spreekt op eenzelfde wijze over Gods hand in de geschiedenis.

Welnu, de val van het Communisme was iets machtigs. In mijn jeugd ben ik met de gedachte opgegroeid dat het Communisme op termijn de wereldheerschappij zou krijgen. Namen als Molotow, Malenkow en Beria enz. deden als kind de rillingen over je rug gaan, omdat deze mensen antichristelijke gedachten koesterden en de gemeente des Heeren vervolgden. En zie, de Heere heeft dat rijk ontmanteld. De Russische beer bleek krachteloos te zijn geworden. Door Gods hand. Zo ging het toch ook met het rijk van Augustus uit Lukas 2.

Zo zijn er meer feiten geweest in de geschiedenis. Denk aan de Constantijnse omwenteling, waarbij het Christendom staatsgodsdienst werd in Rome. En dat gebeurde in een rijk, dat op ongekende wijze de kerk jarenlang bloedig vervolgde.

We denken soms dat de wederkomst aanstaande is omdat het zo niet meer verder kan gaan. Toch zien we juist wel in zulke tijden, dat de Heere regeert en nieuwe mogelijkheden voor het aardse leven schept. Iets dergelijks beleefde ik ook in de dagen waarin den Uyl de leidsels in handen had. Het zag er toen, ongeveer dertig jaar geleden, in ons land donker uit. Hij

was iemand, die brede aandacht opeiste voor een levensstijl zonder God. In die tijd was ik enkele maanden in Canada en ik herinner me dat ik dat land misschien wel als een toekomstig werkgebied begeerde vanwege de moeite in Nederland. Het is er niet van gekomen, mede ook omdat na den Uyl toch ook ongedacht nog weer heel andere mensen uit de richting van het CDA aan het roer kwamen te staan. Wees niet bang, ik zie het CDA niet als een partij voor christenen. Er is daar zoveel water bij de wijn gedaan dat er geen smaak meer over is. Natuurlijk, dat weet ik. Maar als Marijnissen en Bos het samen hadden moeten gaan doen, zag de toekomst er heel wat minder rooskleurig uit. Ook de persoon van Balkenende kan nog een teken zijn, waarin Gods algemene goedheid blijkt. In Gods Woord staan namen van mensen die niet de Heere dienden zoals Israël, maar die toch straalden als lichten in het leven der volkeren. Denk aan Abrahams ontmoeting met Abimelech in Gerar; de Heere sprak in een droom tot hem. Opmerkelijk hoe nauw hij handelt met de geboden van de Heere. Denkt u verder aan vorsten zoals Kores, Nebukadnezar, Darius enz., die soms tot buitengewone inzichten kwamen betreffende de leidingen des Heeren. Van Kores sprak de Heere zelfs: "Ik zal u gorden, hoewel gij Mij niet kent" (Jes. 45:5b).

We moeten de grote politieke lijnen in het oog hebben; de Heere gebruikt politici om Zijn raad te doen bestaan. Zo letten we op de ontwikkelingen in Den Haag.

Er waren nog enkele dingen die mij grond gaven om te attenderen op de ontwikkelingen in ons land. Ik denk dan ook aan enkele zaken, die verleden week in de krant stonden.

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid gaf een verkenning uit over "Geloven in het publieke domein". Grote kop in de krant: Opmerkelijk positief over christendom. Men onderkent de factor van de kerk; als deze gaat verdwijnen, verliezen land en volk meer dan alleen kerkgebouwen. Daar komt het op neer. We verliezen dan ook betrokkenheid en onderling meeleven, sociale aspecten dus van het kerkelijke leven. Dat hadden we toch ook niet gedacht, dat er nog zo over de kerk werd geoordeeld. We zijn ons als kerk in zekere mate bewust van onze eigen gebreken en zonden en zwakheden; er gaat weinig van ons uit. Je denkt niets te betekenen voor anderen en je worstelt met de wereld om je kinderen

in het gezin binnen de banen van de Schrift te houden. Je roept als ouder soms vertwijfeld uit hoe het allemaal moet. Dan mogen deze geluiden toch ook een ander licht werpen op de kerk en op uw positie. Op mensen die op het werk nog bidden voor het eten, op hen die 's zondags de enigen in de straat zijn die nog naar de kerk gaan, op u die hopelijk worstelt met uw verhouding tot de Heere. U vat terecht de maatschappij op als een bedreiging en u voelt u misschien zwak. Maar hoor dan ook dat zij die in de wereld groot zijn, toch iets opmerken in hen die gewoon christen willen zijn.

Waar moet men het anders van hebben? Occultisme en afgoderij, zaken die het doen in deze wereld, kunnen de mens niet echt redden. De satan heeft eerst ons volk bijgebracht dat geloven in God een achterhaalde zaak is. De leegte die daarna bij de massa overbleef, heeft hij gevuld met bijgeloof en ongeloof, met dingen die veel meer "geloof" vragen dan het Woord van God.

De volgende dag schreef de krant weer iets dat ook mijn aandacht trok. Onderzoekers van de Radboud Universiteit hebben vastgesteld dat het christelijk geloof veel meer claims kan leggen bij rechters en staatslieden, als dat geloof wordt gesmaad en gelasterd. Dit heeft weer te maken met de manier waarop we als kerk vaak door media en columnschrijvers over de hekel worden gehaald. Moslims nemen in zulke zaken harde maatregelen en laten goed merken dat ze er zijn en dat zij smaad over Allah niet nemen. De kerk handelt gelukkig zo niet. Maar moet de kerk maar lijdelijk toezien? Vele jaren geleden merkte van Agt al op dat de kerk veel meer de barricaden op zou moeten om op te komen voor haar rechten. Voor haar plaats in het maatschappelijk bestel. De Heere zegt in Zijn Woord dat de vreze des Heeren alle mensen betaamt. Laat de kerk opkomen voor haar plaats en laat ze die plaats met ere innemen. En dat geldt dan toch ook voor u en jou, als je op je werk of in je straat of in je klas opvalt vanwege je Bijbelse uitgangspunten. Hoeveel ellende heeft koning voetbal al niet opgeleverd aan extra inzet politie, aan vernielingen en geweld; er lijken geen wegen te zijn om het geweld binnen de perken te leiden. Nee, dan is de dienst van de Heere toch een weldaad, als we die vergelijken met de Islam of met de andere goden van deze tijd. Laat dan de subsidie voor de SGP ingetrokken worden vanwege het vrouwenstandpunt, waarover men verschillend denken kan, maar diezelfde staat met

verwante organisaties doet de vrouw door het toelaten van porno en seksuele losbandigheid heel wat meer smaad aan dan Gods Woord dat ooit zou doen. Het is opperste schijnheiligheid als een buurt overlast van een kerkklok zegt te hebben, terwijl uit bijna iedere tuin of vanaf elke steiger non-stop dreunende muziek het oor kwelt. Zo zou ik kunnen doorgaan. De christenheid wordt dus door de maatschappij feitelijk aangespoord om haar licht te laten stralen. Boven genoemde rapporten tonen dat aan. Of er dus een verandering ten goede ontstaat in Nederland en of de kerk ooit weer zou kunnen terugkeren? Dat weten we niet. Dat geloven we zelfs niet, als er niet ooit een werk van Boven openbaar zal komen. Maar de Heere kan nog wonderen doen en Hij

kan dit alles nog gebruiken. Siebelink schreef zijn boek over een Paauwiaan en in ieder geval moeten we zeggen dat hij de zaken vertekend heeft weergegeven. Maar toch verbazingwekkend dat honderdduizenden van ons volk, die niets hebben met de kerk, werden geconfronteerd met geloofszaken, hoe dan ook en dat er blijkbaar behoefte is aan enige geestelijke "zingeving". Wat zal de Heere met dit alles doen?

Mijn bedoeling met deze lijnen is om u en ons te doen zien dat de Koning heerst over de keizer. Het klinkt van de hemel: "ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid". En welzalig zij die naar Zijn reine leer, in Hem hun heil, hun hoogst geluk beschouwen.

P. Roos

DE EVANGELISCHE PLICHT IN HET DAGELIJKS LEVEN

1 Tim. 6:1 en 2

In het Woord van de Heere vinden we richtlijnen voor heel het leven. De Heere heeft immers de mens geschapen en een plaats gegeven in de samenleving. In het paradijs was dit reeds het geval. Na de val is dit niet anders geworden. De goedheid des Heeren in Christus is groot en rijk. Echter de gevolgen van de zondeval zijn niet uitgesloten. Er is heel wat gebeurd in het paradijs. Het wordt ook gezien in de samenleving, in de onderlinge verhoudingen. Ontwrichting is merkbaar op alle terreinen. Maar wat heeft de Heere gesproken en vastgelegd in Zijn Woord. Wanneer we denken aan de sociale gerechtigheid, wat houdt die veel in. Gegrepen door het Evangelie, beheerst door het werk des Heeren, komt de mens anders te staan in de samenleving. Het wordt merkbaar in de verhoudingen. Daar stuwt de Heilige Geest heen en het wordt de lust van de wedergeborene. Maar ook voor de vernieuwde mens die staat in de samenleving is beïnvloeding niet uitgesloten. In het Oude Testament worden we op verschillende personen gewezen waar de geest van aanpassing, waar verachtering in de genade ging blijken. Bij een tanend gebedsleven, kan het zicht op de wil van de Heere verduisterd worden met al de gevolgen van dien. Paulus nu stond met open ogen in de wereld van zijn tijd. De gevaren die er waren of dreigden, gingen aan zijn aandacht niet voorbij. In zijn pastoraal onderwijs geeft hij aan hoe de positie in de samenleving dient te zijn, hoe een chris-

ten in zijn werkkring dient te staan en te leven. In zijn brief aan Timotheüs wijst hij daarop. We lezen van hem: de dienstknechten, zovelen als er onder het juk zijn, zullen hun heren alle eer waardig achten, opdat de Naam van God en de leer niet gelasterd wordt (1 Tim. 6: 1 en 2). Paulus wijst dus op de verhouding slaaf – meester, meester – slaaf. In de eerste plaats moet er gedacht worden aan de slavendienst. Die dienst heeft heel wat opgeroepen en we weten er het één en ander van. Erbarmelijke omstandigheden worden door de geschiedenis aangegeven. Felle discriminatie tussen blank en zwart is bekend. Voor negers waren er verboden plaatsen. Dit gebeuren was er in de vorige eeuw nog. Ten hemelschreiende omstandigheden. Ik heb het zelf gezien en gehoord. Naar de Schrift dient er gelijkwaardigheid te zijn. Gelijkheid is wat anders. Maar er kan gevraagd worden: waar moet ik heen met het schrijven van Paulus. Zeker, het woord slaaf, slavendienst, heeft een onaangename klank, maar we moeten er aan denken dat Paulus uitgaat van de gelijkwaardigheid met een onderscheiden positie waarin ieder zijn rechten en plichten heeft. Dit wordt ook in de oud- testamentische wetten aangegeven. In Israël kwam slavendienst voor. Nu had de Heere gezegd dat die dienst goed moest zijn. Een menswaardig bestaan moest het zijn. In het volksleven moesten slaven behandeld worden als volwaardige mensen. Israël werd door de Heere eraan herinnerd dat het zelf als slaaf

in Egypte had verkeerd. Onder de wetgeving viel dat slaven niet gedood mochten worden. Zij moesten rusten op de sabbat. Zij mochten deelnemen aan de offermaaltijden en aan de feesten, vooral aan het paasfeest. In het Nieuwe Testament wordt benadrukt het mens- zijn met rechten en plichten. Dit getuigenis stond haaks op de gedachtegang van die dagen. Hoe werd er in de Griekse wereld niet gedacht aan en gesproken over een slaaf. Het was een persoon die niet meetelde. De naam slaaf werd zelfs gebruikt als scheldwoord. Treffend is de beoordeling en de plaats van een slaaf in het Nieuwe Testament. De triumpf van de genade des Heeren in Christus Jezus wordt uit de mond van Paulus gehoord: in de gemeente is noch slaaf, noch vrije, want alleen zijn één in Christus Jezus (Gal. 3:28 en Koll. 3:11). Allen zijn één door de genade des Heeren, naar Zijn goddelijke wil broeders en zusters van elkaar. Maar die eenheid heft de gescheidenheid niet op. Het dienstverband waarin men stond bleef bestaan. Het christen- zijn op zich veranderde niets aan de maatschappelijke positie. De verhouding heer – slaaf, slaaf – heer, bleef bestaan. Zeker, wat we tegenkomen in de geschiedenis, wat we kunnen lezen in boeken, o.a. de negerhut van oom Tom, is werking van de boze. De mens laat duidelijk zien wie hij toegevallen is en komt zelfs tot menonwaardige toestanden, waarover het oordeel des Heeren is gekomen en nog komt. Door de algemene genade is ieder mens een mens en moet als mens behandeld worden. Voor een christen geldt: adeldom verplicht. Daar moet ieder, wie hij ook is, zich aan onderwerpen. In welke verhouding men ook tegenover elkaar staat. De christen- slaaf zal zijn meester respecteren en omgekeerd dient dit ook het geval te zijn. Respect moet er steeds bij de slaaf zijn. Het behoort tot zijn levenshouding. Dit is geen leven onder een ondraaglijk juk. De goddelijke eis is niet zwaar. Door de beantwoording daaraan wordt de naam van de Heere en de leer van het evangelie niet belast. Dit nu geldt ook de verhouding werknemer – werkgever, niets is gewijzigd. Betekent dat nu dat gehoorzaamheid in alles moet blijken? Wat in strijd is met de wil van de Heere, daarvan geldt dat men Gode meer gehoorzaam moet zijn dan de mensen. Het voorbeeld van Naboth is een gegeven voor alle tijden. Dus ook voor vandaag. Dat kan lijden met zich meebrengen, maar de genade van de Heere zal niet ontbreken.

M.C. Tanis

UIT GENADE ZALIG

John Bunyan leefde van 1628- 1688. Hij was een eenvoudige ketellapper die na zijn bekering voorganger werd in een afgescheiden gemeente te Bedford. Na het herstel van Engelse monarchie in 1660 kwamen er moeilijkheden voor hen die niet tot de Anglicaanse Kerk behoorden. Hierdoor heeft Bunyan 12 jaar in de gevangenis doorgebracht. In de gevangenis voltooide hij zijn meest beroemde werk: De Christenreis. Bunyan heeft persoonlijk geleerd en ook gepredikt dat zalig worden alleen genade is.

Gezaligd worden

De preek van Bunyan die we in dit artikeltje bespreken gaat over Efeze 2:8. Er kan niet over gezaligd worden gesproken worden zonder dat de verlorenheid van de mens aan de orde wordt gesteld. Hierbij legt Bunyan direct de vinger. Dat mogen we wel ter harte nemen. Zou er in onze dagen geen prediking zijn waarin wel over de zaligheid wordt gesproken, maar niet over de verlorenheid en ellende van de mens? We lezen op blz. 15 "Want zalig maken veronderstelt dat de mens die behouden moet worden op dit moment in een droevige staat verkeert." De mens verkeert van nature in een staat van slavernij en ellende. Zalig worden betekent verlossing van de zonde, van de vloek van God en van de vlammen van de hel. Het is onmogelijk te weten wat het is om behouden te worden zonder iets ingeleefd te hebben van deze drie zaken. Zalig worden zonder gezucht te hebben onder de last van de zonde is uitgesloten. Zalig worden is ook onlosmakelijk verbonden met het voelen van de toorn van God en de vrees voor de pijn van de hel. Wie zijn vermaak heeft in de zonde, zal niet zalig worden. We lezen op blz. 16 treffende woorden: "De mens die geen wonden of pijn heeft, kan de werking van de zalf niet kennen, ik bedoel, niet uit eigen ervaring. Hij kan die ook niet op prijs stellen, noch de waarde ervan kennen zoals hij die er genezing door ontvangen heeft. Plak een pleister op een gezonde plek; daardoor zal zijn werking niet blijken. Evenmin kan iemand bij wie de pleister zo aangebracht is de waarde ervan inzien. Zondaars, ik bedoel u, die niet verwond bent door schuld en niet benauwd door de last van zonde. U kunt het niet, ik wel het nog eens zeggen, u kunt het niet weten in deze uw ongevoelige staat wat het is om gezaligd te worden."

Uit genade

Gezaligd worden is genade van de drie-enige God. Genade is vrijwillige liefde, vrijwillige barmhartigheid en vrijwillige goedheid van God. De

Heere geeft bij het zaligen geen acht op de goedheid van de zondaar. Er is aan de zijde van de zondaar geen enkele verdienste of waardigheid. De Heere bewijst genade aan wie Hij dat wil en wanneer Hij dat wil. Bunyan schrijft dat het de genade van God de Vader is te verkiezen tot de zaligheid. Hij verwijst naar Efeze 1: 3 en 4 waar staat: "Gezegend zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in den hemel in Christus. Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde." De genade van God de Vader verkiest en schenkt de Zoon om de verlossing der Kerk op Zich te nemen. God de Vader zond de Zoon als Zaligmaker naar deze aarde. Het is de genade van God de Zoon dat Hij arm wilde worden om door Zijn armoede arme zondaren rijk te maken. Christus wilde de hemel verlaten om der wille van de zaligheid van Zijn kerk. De Vorst des levens heeft Zijn leven afgelegd om leven te verwerven voor des doods-schuldigen. De gevallen mens had geselschap moeten worden, had gekruisigd moeten worden, had voor eeuwig in de helse smarten moeten verkeren. Maar Christus heeft dit alles voor Zijn Kerk willen lijden. Het is God de Heilige Geest, Die de verworven zaligheid toepast. De Heilige Geest maakt naar Gods welbehagen woning in de harten van verloren zondaren. De Heilige Geest opent blinde zielsogen en verlost van de duisternis die anders in de diepten der hel zou slepen. De Heilige Geest werkt het wonder van de wedergeboorte en het geloof in het hart. Zonder wedergeboorte kan niemand het Koninkrijk der hemelen ingaan. De Heilige Geest richt het Koninkrijk van Christus op in het hart. Door de Heilige Geest wordt het oog ontsloten voor de schoonheid van Christus. We lezen op blz. 50: "Werkelijk vrienden, het is noodzakelijk dat u deze zaken afzonderlijk kent, te weten: de genade van de Vader, de genade van de Zoon en de genade van de Heilige Geest. Want het is niet de genade van een,

maar van al deze Drie, Die degene zalig maakt die daadwerkelijk behouden zal worden. De genade van de Vader maakt geen mens zalig zonder de genade van de Zoon; evenmin maken de Vader en de Zoon iemand zalig zonder de genade van de Geest. Want zoals de Vader liefheeft, zo moet de Zoon sterven en moet de Geest heiligen, anders mag geen ziel behouden worden."

Wie gezaligd worden

Bunyan stelt twee zaken aan de orde: in de eerste plaats wie niet zalig worden en in de tweede plaats wie wel zalig worden. Ook daarin ligt een les voor de prediking van vandaag. We vrezen dat er soms wel uitgebreid gesproken wordt over zalig worden, maar dat het niet zalig worden achterwege wordt gelaten. Wie meent dat hij zelf rechtvaardig is, zal niet zalig worden. Christus is niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering (Markus 2:17). De gezonden hebben immers de Medicijnmeester niet van node, maar zij die ziek zijn. We lezen in Lukas 1:53 "Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld, en rijken ledig weggezonden." Zij die de onvergeeflijke zonde hebben gedaan zullen niet zalig worden. Ook zondaren die volharden in volslagen onboetvaardigheid en ongeloof zullen niet zalig worden. Zondaren die op blijven gaan in de dingen van deze wereld zullen verdoemd worden. Tenslotte zullen ook zondaren die de godsdienst maken tot een dekmantel voor goddeloosheid, dus huichelaren, niet zalig worden. We lezen op blz. 53 "In een woord ten slotte: ieder zondaar die volhardt in zijn goddeloosheid, zal het Koninkrijk van God niet beërven." Dan stelt Bunyan aan de orde wie wel zalig zullen worden. Hij schrijft hierover eveneens op blz. 53: "Van al deze soorten van zondaren worden zij zalig die de Geest van God tot de Vader zal brengen door Jezus Christus." De zondaar wordt niet verworpen om de grootheid van zijn zonde, maar wel om het voortgaan in de zonden. We lezen immers van een man die een legioen duivelen in zich had. Maar hij werd uit genade gezaligd. Ook Saulus, de vervolger, werd gezaligd. Bunyan schrijft terecht dat er mensen zijn die in goddeloosheid gelijk zijn waarvan een deel wordt gezaligd en een ander deel niet. Zij die krachtadig geroepen worden, worden zalig. Zij die geloven in de Zoon van God zullen zalig worden. Zij die geheiligd zijn in Christus, zullen zalig worden. Zij die door genade hun kruis op zich nemen en Christus navolgen, worden zalig.

Op blz. 56 waarschuwt Buyan voor het uitstellen van de bekering: "Pas ervoor op om bekering uit te stellen; uitstel is gevaarlijk en verdoemelijk. Zij is gevaarlijk omdat zij het hart verhardt, zij is verdoemelijk omdat zij de neiging heeft om u buiten de genadetijd te laten staan (Ps. 95:7, 8; Hebr. 3:7-11)."

Schriftuurlijk bewijs

De Bijbel leert duidelijk dat zij die gezaligd worden uit genade gezaligd worden. God verkiest immers mensen tot de zaligheid voordat zij iets goeds hadden gedaan. Zie Romeinen 9:11 "Want als de kinderen nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, opdat het voornemen Gods dat naar de verkiezing is, vast bleve, niet uit de werken, maar uit de Roepende." Gods Woord zegt duidelijk: uit genade zijt gij zalig geworden. Er komen dus geen goede werken van de mens in aanmerking. Bunyan schrijft op blz. 60 dat God meer genade geeft om Zijn Kerk voor de hel te bewaren dan dat die Kerk zonde heeft om daarin weg te zinken. Het bedenken des vleses van de gevallen mens is vijandschap tegen God. Dus zalig worden is alleen genade. Van nature is de mens een slaaf van de duivel en verzet zich tegen God. De Heere komt tot een zondaar terwijl hij in zijn zonde is, terwijl hij in zijn bloed is. Wij hebben God van nature niet lief, wij verkiezen Hem niet. Maar de Heere daalt tot zulken af om vrede met zondaren te zoeken. We lezen dienaangaande op blz. 63 "O verbazingwekkende genade! Een vorst te zien die een bedelaar smeekt om een aalmoes te ontvangen, dat zou een vreemd gezicht zijn. Een koning te zien die de landverrader smeekt om genade aan te nemen, dat zou een nog vreemder gezicht zijn. Maar God een zondaar te zien smeken, Christus te horen zeggen: 'Ik sta aan de deur en Ik klop', met een hart vol en een hemel vol genade, om die te schenken aan hem die opendoet, dat is een gezicht dat de ogen der engelen verblindt. Wat zegt u nu zondaar? Is deze God niet rijk in barmhartigheid? Heeft deze God geen grote liefde voor zondaren?" De Heere heeft ook groot geduld met zondaren. De mens wil niet graag dat zijn geweten gaat spreken. Als het geweten toch gaat spreken wil hij de bekering uitstellen. Als God doorgaat met Zijn werk in de ziel dan komt het tot een vaarwel zeggen van de zonden en een doen van goede werken. Treffend lezen we dan op blz. 66: "Hij overreedt zich ervan dat hij nu wel geschikt moet zijn voor de hemel,

en denkt daarbij dat hij God zo goed dient, als er maar een in Engeland dat kan. Maar ondanks dit alles is hij even onwetend aangaande Christus als de stoel waarop hij zit, en is hij niet dichter bij de hemel dan de blinde fari-zeëër. Alleen heeft hij zich op een nettere manier naar de hel begeven dan zijn andere naaste verwanten. Daar is een geslacht dat rein in zijn ogen is en toch niet van zijn vuilheid gereinigd is (Spr. 30:12). God gaat die zondaar het tekort van zijn werken leren en de leegte van zijn plichten en de onreinheid van zijn gerechtigheid. Er volgt een diepere ontdekking van de ongehoorzaamheid van zijn hart, van zijn geveinsdheden, trots, ongeloof, hardheid, dodigheid en verachtering ten aanzien van alle gehoorzaamheid aan het Evangelie en het nieuwe verbond. God verlaat hem niet in die nood. De Heilige Geest brengt een goed woord van God te binnen. De ziel mag een glimp van Christus en Zijn borgwerk zien. Er is zondevergeving om het bloed van Christus. De Heere doet in het verdere volharden in de genade. Bij afwijkingen brengt de Heere weer terug. Wat zijn er nog een wereldse en onheilige gedachten. Telkens is weer vergeving nodig.

Redenen

Waarom maakt God uit genade zalig en niet om een andere reden? God kan een gevallen mens niet op een andere wijze zalig maken dan door genade. Het is de wijsheid en het beleid van God dat Hij zaligt uit genade. God heeft dit zo besloten voor de grondlegging der wereld, daar kan geen verandering in komen. God maakt zalig door genade om zo alle roem van het schepsel af te snijden. Hij alleen zal de lof, de roem en de eer van de zaligheid ontvangen. God heeft Zelf het behoud van zielen ter hand genomen. Het behoud is veiliger in Gods hand dan in mensenhand. Zalig worden uit genade is in overeenstemming met de verkiezing, het nieuwe verbond, Christus en Zijn werk en de heerlijkheid van God. Er is maar één gerechtigheid die de zondaar kan behouden en dat is de gerechtigheid van Christus.

Toepassing

Sommige mensen lijken beter dan andere, maar zij zijn voor God allen even verdorven. Daarom is het enkel genade als een mens zalig wordt. God brengt tot buigen voor Hem, als is de zondaar nog zo verdorven. We zien dit bijvoorbeeld aan Manasse en Paulus. Paulus schrijft alles toe aan de genade van God.

Zalig worden gebeurt nooit op grond

van de waardigheid van de mens.

Terneergeslagenen bij het gezicht en gevoel van hun zonden. De satan wil dat de zondaar gevoelloos blijft onder zijn zonden of als de zondaar gevoelig wordt gemaakt onder zijn zonden, dan wil de satan de leer van vrije genade verborgen houden voor de ziel. Een mens met een gewond geweten leunt van nature op de werken van de wet en denkt dat God bevredigd moet worden door iets wat hij moet doen. Daarom is het nodig de genade Gods te overdenken. Genade leidt niet tot een losbandig leven. Paulus schrijft in Rom 6: 1 en 2 "Wat zullen wij dan zeggen? Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade te meerder worde? Dat zij verre. Wij, die der zonde gestorven zijn, hoe zullen wij nog in dezelfde leven?" De leer van vrije genade is de meest zonedodende leer in de wereld. De Zaligmaker is gekomen om bekering en vergeving der zonde te verwerven en weg te schenken.

Christenen beijver u om Gods genade te verheerlijken in hart en leven. Geloof in Gods barmhartigheid door Jezus Christus. Heb grote en goede gedachten van de genade van God. Kom vrijmoedig en in vertrouwen tot de troon der genade door harte-lijk gebed. Wandel ook waardig het Evangelie van Christus. We lezen op blz. 97 "Door het Evangelie verklaart God dat Hij ons tienduizend talenten kwijtscheldt, en dat wij evenzo onze broeder de honderd penningen behoren kwijt te schelden."

Gods kinderen kunnen de dingen die de Heere van hen eist niet doen zoals zij wel zouden willen. Ook dat bevestigt weer de waarheid: 'Uit genade zijt gij zalig geworden'. De overgebleven zonden en zwakheden worden hen evenwel niet toegerekend. Zij zijn begrepen in de dood en de bloedstorting van Christus Die voor hen bidt. Aan het slot lezen we: "Zijn tussenkomt is bij de Vader zo geldend, dat zij de zonde van onze heilige verrichtingen van Zijn aangezicht wegneemt, en ons heilig en onberispelijk en onbeschuldigd voor Zich stelt. Hem zij gegeven, door Christus Jezus en door de hulp van de gezegende Geest der genade, lof en dankzegging en heerlijkheid en kracht, door al Zijn heiligen, nu en voor eeuwig. Amen."

N.a.v. John Bunyan, Uit genade zalig, uit de serie licht op de kandelaar, paperback, 101 blz., € 9,50, Uitgeverij den Hertog, Houten, ISBN90-331-2004-6, vertaald door drs. J. Versloot.

A. van Heteren

Een zadelmakerij

Vandaag lopen we – in gedachten – een zadelmakerij binnen. De zadelmaker is druk bezig. Grote lappen leer liggen klaar. Voorzichtig wordt een lap op de snijtafel gelegd. De vakman zal hieruit stukken snijden om een zadel te maken. Met grote vakmanschap en vaardigheid worden vanaf een model de stukken leer uitgesneden. Grote en goede stukken leer vallen af. Nee, die belanden natuurlijk niet in de afvalton. Dat zou een grote dwaasheid zijn. Zorgvuldig worden die stukken bewaard, want die zullen straks weer van pas komen. Als hij riemen, een tas, leidsels of een hoofdstel moet maken. Dan zal hij met andere modellen voor ogen, stukken uit dat leer snijden. Hoe is dus deze zadelmaker aan het snijden? Het doel dat hem voor ogen staat, bepaalt het gebruik van het snijmes. Wat geldt voor de zadelmaker kan ook van toepassing zijn op een kleermaker of een naaister die uit een lap stof een jurk of rok maakt.

Bij het recht snijden van het Woord zal Schrift met Schrift vergeleken moeten worden. Als het gaat over de voorzienigheid Gods zullen die woorden en teksten betrokken moeten worden, die daarop van toepassing zijn. Die zullen uit het Woord gesneden moeten worden. Teksten over de verzoening door voldoening, over de rechtvaardigmaking of de wederkomst des Heeren laat de prediker rusten. Niet omdat ze onbelangrijk zijn, in tegendeel! Maar ze zijn op dit onderwerp niet van toepassing. Maar...wordt in een volgende preek de aandacht opgeëist voor de verzoening, dan snijdt hij die teksten uit en laat hij de woorden over de voorzienigheid rusten. Voor een zadel zijn andere stukken leer nodig dan voor een hoofdstel. Zo denken we aan hetgeen in Handelingen 17 beschreven wordt van de gemeente die te Berea is. Van de mensen uit Berea wordt gezegd dat zij edeler zijn dan die te Thessalonica: "als die het Woord ontvingen met alle toegenegenheid - onderzoekende dagelijks de Schriften of deze dingen alzo waren." Dat vereist Schriftkennis en studie. Dat vereist een dagelijks gaan tot de bron van de Godsopenbaring. Dat mag gezien worden als een voorrecht maar ook als een plicht. Onderzoekt de Schriften, biddend, smekend opdat het Woord der waarheid recht gesneden wordt vanaf de kansel. Ook voor de ouderlingen en diakenen geldt deze regel. Bij pastoraat en ca-

techese gaat het immers steeds weer over het "alzo zegt de HEERE Heere."

Een huisgezin

Op 'advies' van de grote reformator Calvijn gaan we nu ook een kijkje nemen in een huisgezin. Calvijn verklaart immers de woorden uit de brief aan Timotheus (II Tim. 2 : 15): 'het Woord der waarheid recht snijden' vanuit het beeld van een huisvader, die aan ieder gezinslid het eten toedeelt. Voor de zuigelingen is de melk, voor de anderen de vaste spijs. De jongsten krijgen een kleiner portie, terwijl de tieners een groter deel krijgen. Calvijn: "alsof een vader om zijn kinderen te voeden, het brood verdeelde door het in stukken te snijden". Elk gezinslid ontvangt zo naar aard en behoefte zijn deel. Soms, zegt Calvijn, verminken het Woord, anderen scheuren het uiteen, weer anderen verdraaien het. De één blijft steken in de korst en komt niet tot de ziel zelf. Maar een huisvader zal er voor zorgen dat ieder gezinslid krijgt wat nodig is. De vader weet immers wat er in z'n kinderen omgaat en leeft. Als het eten wordt opgediend weet hij wel dat sommigen van zijn kinderen ogen hebben, die groter zijn dan hun maag. Als ze "ik eerst, ik, ik" roepen zal een verstandige vader ze niet direct hun zin geven. Wachten is wel eens nuttig om de smaak van het eten goed tot z'n recht te laten komen. De prediker als huisvader kent de halsstarrigheid van z'n kinderen. Daarom zal hij wijzen op de schuld die bij God openstaat. Zij moeten weten dat ze zo niet voor God kunnen verschijnen. De prediker als huisvader zal huichelachtige kinderen erop moeten wijzen dat de Heere eenmaal hun gedaante van godzaligheid zal verscheuren en vertreden.

Zij die denken dat ze nog wel tijd hebben om zich te bekeren en daarom liever eerst nog zoveel mogelijk van de wereld en de zonde willen genieten, zal hij er op wijzen dat er dan wellicht geen heden der genade zal zijn. Van de twee moordenaars kwam er slechts één ter elfder ure tot bekering. De andere ging voor eeuwig verloren. Wat zal zo'n vader daarom waarschuwen voor verharding.

Kinderen die zich aan hun verantwoordelijkheid onttrekken door een beroep te doen op hun onmacht zal hij zeggen dat dit tevergeefs zal zijn. Zij beroepen zich op een halve waarheid.

Kinderen, die schuchter zijn of faalangst hebben zal hij liefdevol bemoe-

digen en aanmoedigen. Wat kunnen er een aanvechtingen en influisteringen zijn. Zou de vader van het gezin voor hen geen woordje hebben? Een goede huisvader zal ook wel weten als er geen eetlust is. Hij weet wel wat er aan scheelt. Hij kent de oorzaak ervan.. Zo zullen de bekommerden en de aan zichzelf ontdekten, de verslagenen van hart en de armen van geest met beloften en vertroosting geestelijk voedsel krijgen naar dat ze nodig hebben. We denken hier ook aan de toeigening des geloofs. Zou de vader van het gezin niet weten van het wonder: "de Heere zag op mij neder", maar ook van die tegenstelling dat zij nog zoveel ellendigheid en dodigheid bij zichzelf tegenkomen? Hoe kan dan juist het recht snijden van het Woord voor hen tot onderwijzing zijn als de Heere leert afzien van zichzelf en opzien tot Hem. Zouden ze dan niet gewezen moeten worden op de Overste Leidsman en Voleinder van het geloof en wat bij Hem te verkrijgen is?

Tenslotte

Wat is het nu...een ploegschaar, een zwaardvechter, een priester met het offermes, een zadelmaker of een huisvader? Alles samenvattend zien we wel dat we geen absolute keuze tussen de verschillende verklaringen hoeven te maken. De ene verklaring kan de andere soms prachtig aanvullen. Zo tonen ons de woorden 'recht snijden' aan hoe belangrijk het is dat de prediking van het Woord schriftuurlijk bevindelijk is. Bij recht snijden zal het voorwerpelijke onderwerpelijke toegepast moeten worden. Gewezen dient niet alleen te worden op het werk van Christus voor de zondaar, maar ook in de zondaar. Hoe het is, hoe het moet zijn, maar ook hoe het gaat in de weg van een arme zondaar tot een rijke Christus. Daarom is voor het recht snijden van het Woord der waarheid in de prediking onmisbaar nodig de hulp en leiding van de Heilige Geest.

A. van de Weerd.

DR. H.F. KOHLBRUGGE OP DE KANSEL VAN VIANEN, 150 JAAR GELEDEN (9)

Tot de voorrechten van de kinderen van God behoort dat zij bij tijden delen in de vaderlijke kastijding. De kastijding, de tuchtiging, is dat een voorrecht? Ja, want die Hij liefheeft, die kastijdt Hij. Gelijk een vader zich ontfermt over de kinderen, ontfermt de Heere Zich over degenen die Hem vrezen. De kastijding nu is een vorm van ontferming. Want de Heere kastijdt de Zijnen niet uit lust tot plagen, maar tot hun zaligheid. "Alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde maar van droefheid te zijn. Doch daarna geeft ze van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid, namelijk degenen die door dezelve geoefend zijn."

Over Gods vaderlijke kastijding spreekt Kohlbrugge in zijn preek in Vianen, eind juni 1856, in zijn vijfde punt. De stof voor de preek is, zoals de lezers van deze artikelen weten, genomen uit Genesis 3. De verzen 16 tot en met 19 geven de prediker aanleiding om nu over die kastijding te spreken. Ze bevatten de woorden van de Heere tot Adam en zijn vrouw. Waarin Hij hen bekend maakt wat de gevolgen van hun zonde zijn. Het baren van kinderen zal met smart zijn en de arbeid op de akker eveneens. Doornen en distels zal de aarde dragen. "Want gij zijt aarde en zult tot aarde worden", zo geeft Kohlbrugge de woorden van de Heere weer.

de vaderlijke kastijding

Kohlbrugge doet een opmerkelijke uitspraak in dit verband. Wat de Heere hier tot de eerste mensen zegt, is niet een straf op de zonde, al is het wel een vloek te noemen wat hier op man en vrouw wordt gelegd. De straf voor de misdaad van de ongehoorzaamheid is de eeuwige dood. Zo had de Heere het toch in het vooruitzicht gesteld?! Als ge van deze boom zult eten, zult ge de dood sterven. Maar, o wonder, "van deze dood verlost het Vrouwenzaad degenen, die vóór Gods rechterstoel in de eeuwige dood lagen. Hij nam de straf op zich" [59]. En dan is er voor Gods gekenden geen straf meer. De schuld en de straf zijn uit Gods boek weggedaan.

Maar dat betekent niet dat wie van dit verderf is verlost, niet een juk wordt opgelegd. Integendeel. "Waar God de Heere de veroordeelde laat horen dat er genade voor hem is, daar heeft nochtans het vlees de kastijding te verdragen, opdat de geest zal leven

door gerechtigheid. (...) De kastijding moge hard zijn. Want Hij geselt een iegelijke zoon die Hij aanneemt. Zij geschiedt ons ten nutte."

Dat leest Kohlbrugge in deze diep ingrijpende woorden aan het adres van de gevallen, maar in genade aangenomen mensen Adam en Eva. Tegelijkertijd laat hij weten dat er onder de mensen veel tegenspoeden zijn die echter niet tot de Heere brengen. Tegenspoeden en zorgen, ook in de gezinnen, zo merkt hij op. Kinderen die de ouders op het hart trappen, vrouwen die hun huisgezin afbreken, mannen die jaar in jaar uit met zorgen kampen – zonder dat dit echter tot de Heere brengt. Men weigert zich aan de vloek, door de zonde over ons gekomen, te onderwerpen. Ouders die nalaten met God te worstelen om de zaligheid van hun kinderen. Mannen en vrouwen die de uitredingen wel accepteren, maar die er niet aan toekomen om de grond van het weldoen op te merken.

Evenwel, "Gods kinderen hebben een Vader die zó weet te kastijden, dat Zijn kinderen hierdoor wel gedrongen worden Zijn vaderlijke betrekking tot hen des te dieper te gevoelen en met des te groter overgave en gehoorzaamheid zich aan Hem te houden" [60]. Hiermee snijdt Kohlbrugge het doel van die kastijding aan. Wat bedoelt de Heere met dat alles? Wel, Hij weet wie de Zijnen zijn. Hij kent hen beter dan dat zij zichzelf kennen. De Heere weet dat Zijn kinderen mensen zijn, die nog al te veel aan het zichtbare hangen. "Daarom moeten zij de ijdelheid van het zichtbare ondervinden om zich met de koorden der liefde vrijwillig tot de Onzienlijke en tot het waarachtige en gezonde geloof in Hem te laten trekken" [60, 61]. Waar het de Heere om te doen is, dat is dat zij de heiligheid des Heeren deelachtig worden. En dat worden ze niet zomaar. Daar is oefening voor nodig. Oefening in de praktijk der godzaligheid. En tot die oefening brengt de Heere Zijn kinderen door ze niet alleen met zegeningen te overladen, maar aan Zijn zegen Zijn kastijding te verbinden.

de drie stukken

Opmerkelijk is dat Kohlbrugge, wanneer hij het nut van de vaderlijke kastijding omschrijft, dat doet door middel van de drie stukken. Het toont het

diep-geestelijke inzicht aan dat deze prediker-pastor heeft ontvangen en dat hij nuttig maakt aan zijn hoorders. Hij doet het nog nadat hij gestorven is.

De Heere zendt Zijn kinderen Zijn kastijding, "opdat de mens zijn zonde en ellende niet vergeten zal, niet zal vergeten, waaruit hij gevallen is en wat voor kwaad hij gedaan heeft. Dat doet een Vader, opdat Zijn kind des te begeriger zal worden naar zijn verlossing en deze geloven zal, opdat het in waarheid de zonde zal leren haten en vlieden en waarachtige lust en liefde zal krijgen om naar Gods wil in Zijn geboden te wandelen" [61]. Zo blijkt opnieuw dat het kennen van datgene dat onze Heidelbergse vaders de drie stukken noemden, niet betekent het doorlopen van zoets als drie fasen. Alsof een mens ooit één van de drie of meerdere ervan achter de rug, laat staan onder de knie heeft. Nee, deze 'stukken', deze dingen willen drijven tot een gedurige oefening.

Het moet telkens weer geleerd worden. In het leven der heiligmaking zal de kennis van mijn ellende dieper zijn dan ooit. In het leven in de vreze des Heeren zal de verwondering over de verlossingen des Heeren meer dan eerder tot ootmoedige erkenning leiden. In het leven van de waarachtige bekering zal de liefde tot Gods geboden en het haten van de zonde niet anders dan toenemen. En met het oog daarop brengt de Heere de Zijnen tot het moeten ondergaan van Zijn genadige kastijdingen.

Valt dat altijd mee? Nee, dat valt niet altijd mee. O jawel, het is een verwaardiging om voorwerp van dit kinderlijke voorrecht te zijn, wetend dat het vaderlijke kastijding is. Maar het doet me wel zuchten. Want het herinnert me telkens weer dat ik nog leef in de bedeling van de onvolkomenheid. En altijd weer moet mijn hart dat vol van weerstanden is, ingewonnen worden. Om het eens te zijn met de leiding van de Heere in mijn leven. Het is niet uit weelde dat ik de kastijdingen van de Heere behoef. Maar tegelijkertijd een wonder van genade dat Hij ze me schenkt.

Waarin ligt dan de zegen? Dat ik de opdracht van de Heere getrouw volbreng. Kohlbrugge spitst het in zijn preek toe op de gewone dingen van het leven. De weg te gaan die de Heere wijst, dat geeft zegen. "Neem ter harte, gij vrouwen, wat God de Heere u opgelegd heeft..." Waarin maakt Kohlbrugge het concreet? Zelfs hierin: "De vrouw die zich aan de man onttrekt uit vrees voor het smartelijk

baren van kinderen, die zich onttrekt aan de begeerte van hem en aan hem de verschuldigde gehoorzaamheid (niet geeft), staat tegen God op." Gij zult zalig zijn door kinderen te baren, indien u blijft in het geloof en in de liefde en in de heiligmaking met eerbhaarheid, zo spreekt deze prediker de apostel na.

En wat de mannen betreft? "Neem ter harte mannen, wat God de Heere ons opgelegd heeft. Wij hebben een om onzentwil vervloekt aardrijk te bewerken en de ene smart volgt op de andere. (...) Laten wij bidden en werken, al gutst het zweet ook van het hoofd. Hierin ligt de zegen" [63].

waartoe?

Aan het slot van dit punt uit zijn preek komt Kohlbrugge nog eenmaal terug op het waartoe van de vaderlijke kastijding. Wat is het doel? Ze wil ons bij Christus brengen! "Waartoe al dat nameloos lijden van de geboorte af? Waartoe al die tranen? Waartoe al het zweet om het eerlijk dagelijks brood?" Het antwoord luidt: "Zó worden wij aan de zonde van Adam, zó aan onze eigen zonden en gedurige afval van God herinnerd. Zó worden wij bij alle huiselijk kruis gedreven naar het kruis op Golgotha en tot het voortdurend overwinnen van zoveel leed en smart met God. Het koren, dat na een strenge winter schittert onder het lentegroen, versterkt de hoop der opstanding. En het eerste wenen van het pasgeboren kindeke, dat zoëven aan de nauwe baarmoeder ontsnapt is, is een triomflied van gebedsverhoring, een loflied op de almacht van God, een psalm voor de eeuwigheid: Hij kan en wil en zal in nood, zelfs bij het naad'ren van de dood, volkomen uitkomst geven" [64].

Met de kastijding wil de heilige God Zijn kinderen bij Christus hebben. En ze bij Hem houden. Opdat ze hun geloof en hoop op Hem richten. Kohlbrugge vlecht in zijn preek enkele regels van een (naar hij kennelijk veronderstelt) bekend lied van Hiëronymus van Alphen († 1803) in: "*Gelijk een landman moe van 't ploegen, de neigend' avondschaduw groet, en zich verheugt in het genoegen, dat hij naar 't huis der ruste spoedt...*" – zo de ware christen, in zijn verlangen naar "de liefelijke rust, het eeuwig genieten, de abbatisklok." Het leven der hoop!

Ondertussen zijn ze nog in de woestijn. Hier is de plaats der ruste niet. Daar wijst Kohlbrugge tenslotte op. En opnieuw citeert hij een lied, nu van Luther. "*Mitten wir im Leben sind, mit dem Tod umfassen.*" Hij koppelt

er een fragment uit het doopformulier aan vast: "*en dit leven is niets anders dan een gestadige dood.*" "Moet de eens in Gods beeld geschapen mens dan tot zijn laatste ademtocht toe met zonde te doen hebben?", vraagt hij zijn luisteraars in Vianen. Het antwoord is onbewimpeld: "Ja, niet eerder houdt het zondigen op." U hoeft uzelf maar aan de Wiet van God te toetsen, zegt hij. En u zult weten dat u vleselijk bent en onder de zonde verkocht!

Maar eens komt er een einde aan al dit lijden. De weg daarheen gaat door de dood. Maar wie voor God verootmoedigd is, neemt de dood als zichtbare straf die het vlees treft, in stilheid op zich. "De genade zal heersen, ook

VRAGENRUBRIEK

Persoonlijke toe-eigening (2)

De vorige keer begonnen we met het antwoord op de zo belangrijke vraag: hoe deel ik persoonlijk in het heil? We gaan daar nu mee verder.

De Heere werkt door Woord en Geest het geloof in mijn hart. Gods Woord komt in zijn overtuigende en ontdekkende werking met kracht tot mij en ik kan en wil niets anders dan het Woord beamen. David erkende op het scherpe woord van de profeet Nathan in zijn schuldbelijdenis dat hij de man was die de dood waardig was. Dat wordt dus in het geloof gezien, aangenomen en beleden. De belijdenis Gods gramschap waardig te zijn is dus een belijdenis van het waar zaligmaakend geloof.

Het geloof wordt ook daaraan gekend dat het om Gods ontferming gaat smeken. Niet als het kind dat allerlei moeite moet doen om zijn moeder over te halen iets voor hem te doen. Nee, God hoeft niet overgehaald te worden om genadig te zijn, want Hij is genadig! Wel leer ik om die genade en die vergeving te smeken. Ik heb me immers Gods gunst ten enenmale onwaardig gemaakt! Ik gevoel de grootheid van mijn kwaad en belijd het niet meer waardig te zijn Gods zoon genaamd te worden.

Deze geloofswetenschap, weten dat je des doods waardig bent, en nochtans smeken om het leven, is nu hetgeen God zeer behaagt. Dat is groot en goed van God denken. De fariëer dacht slechts groot van zichzelf; de tollenaar dacht groot van God en slecht van zichzelf.

God zal niet achterblijven, maar die

al is de dood er. De man mag zichzelf en zijn vrouw beschouwen in het licht der eeuwige heerlijkheid; daarheen trekt hij als pelgrim met de zijnen, ook al is de weg smal, steil en ruw, en al leidt deze door gevaren, nevels en duisternissen" [65].

Maar let wel, zegt Kohlbrugge, het is niet een zaak van zien, "maar het is nu alles een zaak van het geloof. Ja, toch eenmaal binnen door Eén!" Dat was zelfs al het geloof van Adam. En daarom noemde hij zijn vrouw Eva, dat is "een moeder van alle levenden."

J.M.J. Kieviet

zondaar gewisselijk in genade aannemen. Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken, Psalm 85.

Als het goed is, gaat het mij daarom! Vertrouwt mijn ziel, in haar gewezen, en zeg haar: Ik ben Uw heil alleen! Als God spreekt dan ben ik daar bij en wordt het Woord van heil en vrede aangenomen. Dat is het geloof!

Dan is er vrede en zekerheid in het hart. Gaat dat dan niet meer weg? Het geschonken heil neemt de Heere nooit meer weg. Maar de zekerheid aangaande dat heil is er niet altijd. Dat kan aangevallen en bestreden worden. Het kan ook inzinken en we kunnen verachten in de genade door slordigheid in handel en wandel; door het toegeven aan een zonde. Door het wegdwalen bij de Herder en de kudde vandaan, blijft het schaap schaap en onderdeel van de kudde uitmaken. Maar hij heeft wel het zicht op zijn herder verloren!

Als het nieuwe leven uit God tot openbaring komt, gaat de vijand zich roeren. De duivel laat geen van Gods kinderen ongemoeid. De wereld met al z'n drukte neemt me soms in sterke mate in beslag. Zorgen kunnen ons moedeloos maken. En wat dacht u van die grootste vijand: het vlees, de oude mens! Die wil zich aan Gods wil niet onderwerpen.

Ik kom er goed achter wie ik in mezelf ben en blijf. Een enkele dag geleden kwam ik nog iemand op straat tegen, die de Heere vreest. Die persoonlijk weet heeft van Gods genade in Christus. Hij zei: weet je wat ik nu zo inleven moet? Hoe groot mijn zonde en ellende is!

Lezer, kunt u dat verstaan? Wat leren we dan het woordje genade spellen! Genade alleen! Christus alleen! Niets uit ons, maar 't al uit Hem! Als het goed is, en ik geloof dat onze vraagsteller dat ook bedoelt, kom je er goed achter wie je bent en blijft in jezelf. Dan horen we juist Gods kind klagen over koudheid, ongevoeligheid, hardheid, wereldsgezindheid! Maar in de weg van zelfkennis ga ik

meer en meer verlegen worden om het werk van Gods Geest. Dacht ik een goed, bekeerd en gelovig mens te zullen worden, de Heere leert mij mezelf steeds weer en steeds meer tegen te vallen!

Maar Hij valt nooit tegen! En het wordt mijn gebed: Leer mij, o God van zaligheden, mijn leven in Uw dienst besteden. Gij zijt mijn God, vat Gij mijn hand. Uw goede Geest bestier'

mijn schreden en leide m' in een effen land! Laat Uwe gunst mij niet begeven; schenk mij, om Uwes Naams wil, leven! Laat mijne ziel, die tot U schreit, van haar benauwdheid zijn ontheven. Red mij om Uw gerechtigheid!

Ik heb nog wel wat vragen, maar nieuwe vragen blijven altijd welkom! Hartelijke groet en tot een volgende keer.

K. Hoefnagel

INHOUD BEWAAR HET PAND 2006

MEDITATIES

schrijver	tekst	pagina
Ds. M. Vlietstra	Richteren 6 : 16	17
Ds. A.A. Egas	Ruth 1 : 16b	53
Ds. P. Roos	Psalm 25 : 1	241
Ds. L.W. van der Meij	Jesaja 64 : 4	289
Ds. A. Baars	Jeremia 2 : 13	217
Ds. A. van Heteren	Hosea 5 : 15	89
Ds. M. Vlietstra	Zacharia 6 : 12b	277
Ds. A. Baars	Mattheüs 5 : 3	41
Ds. H. Korving	Mattheüs 27 : 25	65
Ds. J.H. van Dijk	Markus 15 : 21	77
Ds. A. van Heteren	Lukas 2 : 29	1
Ds. A. van de Weerd	Lukas 24 : 50b en 51	133
Ds. K. Visser	Johannes 6 : 37	29
Ds. G. Bouw	Johannes 14 : 6a	253
Ds. A. van Heteren	Johannes 15 : 26	145
Ds. P. den Butter	Handelingen 28 : 5	181
Ds. K. Visser	Romeinen 12 : 2a	169
Ds. K. Visser	1 Korinthe 11 : 29b	265
Ds. L.W. van der Meij	1 Korinthe 15 : 19	109
Ds. A. van de Weerd	1 Thessalonicensen 1 : 10a	157
Ds. A. van Heteren	Hebreeën 9 : 27	193
Ds. P. van Zonneveld	Openbaring 6 : 12a	205

VAN DE REDACTIE

Afscheid ds. B. de Romph	29
Afscheid ds. P. Roos	17
Ambtsdragersconferentie	266
Bevestiging en intrede ds. A.A. Egas te Middelharnis	241
Dankdag voor gewas en arbeid	254
Dordrecht-Centrum en Rotterdam-Kralingen	242
Ds. M. Vlietstra	242, 253, 266
Fam. ds. A. van de Weerd	254
Fam. ds. K. Visser	78
Israël	194
Jaarboek 2006	146
Jaaroverzicht	2
Jubileumnummer	90, 109
Kerstdagen en jaarwisseling	290
LCJ	145
Ontmoetingsdag Urk	182, 194, 206, 218
Ontmoetingsdag Werkendam	29, 42, 53, 66, 78, 109
Ouderling P. de Jong te Sliedrecht	242
Revoke	254
Van de administratie	2, 90
Verjaardagen	42

ARTIKELEN

Ds. P. den Butter	Gods levende Woord (4)	2
Ds. P. den Butter	Het vervolg van Pasen (1)	115
Ds. P. den Butter	Het vervolg van Pasen (2)	123
Ds. P. den Butter	Het vervolg van Pasen (3)	134
Ds. P. den Butter	Het vervolg van Pasen (4)	153
Ds. P. den Butter	Johannes (1)	170
Ds. P. den Butter	Johannes (2)	182
Ds. P. den Butter	Johannes (3)	196
Ds. P. den Butter	Johannes (4)	208
Ds. P. den Butter	Johannes (5)	220
Ds. P. den Butter	Johannes (6)	270
Ds. P. den Butter	Johannes (7)	280
Ds. P. den Butter	Johannes (8)	292
Ds. P. den Butter	Klucht op het Binnenhof	185
Ds. P. den Butter	Predik het Woord	96
Ds. P. den Butter	Rechte ambtsbediening	255
Ds. P. den Butter	Samenwerking met HHK?	160
Ds. P. den Butter	Stemmen uit het verleden	32
Ds. P. den Butter	Vrijheden (1)	48
Ds. P. den Butter	Vrijheden (2)	57
Ds. A. van Heteren	Afscheid ds. A.A. Egas van Urk	242
Ds. A. van Heteren	Belasting en bekering	71
Ds. A. van Heteren	Biddag voor gewas en arbeid	58
Ds. A. van Heteren	De Tabernakel	83
Ds. A. van Heteren	De Zaligsprekingen (1)	61
Ds. A. van Heteren	De Zaligsprekingen (2)	66
Ds. A. van Heteren	De Zaligsprekingen (3)	81
Ds. A. van Heteren	De Zaligsprekingen (4)	114
Ds. A. van Heteren	De Zaligsprekingen (5)	128
Ds. A. van Heteren	De Zaligsprekingen (6)	135
Ds. A. van Heteren	De Zaligsprekingen (7)	150
Ds. A. van Heteren	De Zaligsprekingen (8)	164
Ds. A. van Heteren	Goudkorrels	296
Ds. A. van Heteren	Het lezen van de Heilige Schrift	34
Ds. A. van Heteren	Intredeprek ds. A.A. Egas Middelharnis	257
Ds. A. van Heteren	Jodocus van Lodenstein	209
Ds. A. van Heteren	Theodorus van der Groe	24
Ds. A. van Heteren	Verontrustende ontwikkelingen	102
Ds. K. Hoefnagel	Arthur Pink (1)	175
Ds. K. Hoefnagel	Arthur Pink (2)	187
Ds. K. Hoefnagel	Arthur Pink (3)	194
Ds. K. Hoefnagel	Arthur Pink (4)	206
Ds. K. Hoefnagel	Arthur Pink (5)	218
Ds. K. Hoefnagel	Arthur Pink (6)	239
Ds. K. Hoefnagel	Arthur Pink (7)	249
Ds. K. Hoefnagel	Hetzelfde geluid van vroeger	105
Ds. K. Hoefnagel	Koning Saul (10)	6
Ds. K. Hoefnagel	Koning Saul (11)	23
Ds. J.M.J. Kieviet	Aandacht voor de gaven van de Heilige Geest (2)	4
Ds. J.M.J. Kieviet	Aandacht voor de gaven van de Heilige Geest (3)	19
Ds. J.M.J. Kieviet	Aandacht voor de gaven van de Heilige Geest (4)	46
Ds. J.M.J. Kieviet	Aandacht voor de gaven van de Heilige Geest (5)	55
Ds. J.M.J. Kieviet	Aandacht voor de gaven van de Heilige Geest (6, slot)	69
Ds. J.M.J. Kieviet	Bijbel met kanttekeningen	214
Ds. J.M.J. Kieviet	De belijdenis van een gebroken kerk (1)	110
Ds. J.M.J. Kieviet	De belijdenis van een gebroken kerk (2)	137
Ds. J.M.J. Kieviet	De belijdenis van een gebroken kerk (3)	149
Ds. J.M.J. Kieviet	De belijdenis van een gebroken kerk (4)	165
Ds. J.M.J. Kieviet	De belijdenis van een gebroken kerk (5, slot)	173
Ds. J.M.J. Kieviet	De lijdende Christus	79
Ds. J.M.J. Kieviet	Dr. H.F. Kohlbrugge op de kansel van Vianen, 150 jaar geleden (1)	199
Ds. J.M.J. Kieviet	Dr. H.F. Kohlbrugge op de kansel van Vianen, 150 jaar geleden (2)	211
Ds. J.M.J. Kieviet	Dr. H.F. Kohlbrugge op de kansel van Vianen, 150 jaar geleden (3)	222

Ds. J.M.J. Kieviet	Dr. H.F. Kohlbrugge op de kansel van Vianen, 150 jaar geleden (4)	233
Ds. J.M.J. Kieviet	Dr. H.F. Kohlbrugge op de kansel van Vianen, 150 jaar geleden (5)	244
Ds. J.M.J. Kieviet	Dr. H.F. Kohlbrugge op de kansel van Vianen, 150 jaar geleden (6)	266
Ds. J.M.J. Kieviet	Dr. H.F. Kohlbrugge op de kansel van Vianen, 150 jaar geleden (7)	279
Ds. J.M.J. Kieviet	Dr. H.F. Kohlbrugge op de kansel van Vianen, 150 jaar geleden (8)	290
Ds. J.M.J. Kieviet	Handhaving der oude Gereformeerde Beginselen	93
Ds. B. de Romph	Een afscheidslied van een scheidende leidsman	42
Ds. P. Roos	De kerkelijke weg	198
Ds. P. Roos	De wet des Heeren	59
Ds. P. Roos	Een krantenverslag	30
Ds. P. Roos	Eenheid	259
Ds. P. Roos	Eenheid	269
Ds. P. Roos	Evangelisatie	146
Ds. P. Roos	Gewijzigde verhoudingen	99
Ds. P. Roos	Kerkbezoek	47
Ds. P. Roos	Kerkvisitatie	22
Ds. P. Roos	Leesdiensten	73
Ds. P. Roos	Openbare belijdenis (1)	112
Ds. P. Roos	Openbare belijdenis (2)	139
Ds. P. Roos	Pinksterprediking (1)	158
Ds. P. Roos	Pinksterprediking (2)	171
Ds. P. Roos	Stichting	84
Ds. P. Roos	Vakantietijd	184
Ds. P. Roos	Vermenging	281
Ds. P. Roos	Vermenging	293
Ds. P. Roos	Verslag afscheidsdienst ds. P. Roos	21
Ds. P. Roos	Vrucht op de prediking (1)	223
Ds. P. Roos	Vrucht op de prediking (2)	236
Ds. P. Roos	Vrucht op de prediking (3)	246
Ds. M.C. Tanis	Paulus en Timotheüs - Leef erbij, mijn zoon!	5
Ds. M.C. Tanis	Paulus en Timotheüs - Goed strijden, mijn zoon!	18
Ds. M.C. Tanis	Paulus en Timotheüs - Voorbede in de gemeente	31
Ds. M.C. Tanis	Houding in de gemeente - Man en vrouw	45
Ds. M.C. Tanis	Paulus en Timotheüs - De houding van de vrouw	54
Ds. M.C. Tanis	Paulus en Timotheüs - Een voortreffelijk werk	68
Ds. M.C. Tanis	De vereisten voor ouderling-zijn	80
Ds. M.C. Tanis	Waarom een blad?	91
Ds. M.C. Tanis	Diaken-zijn	111
Ds. M.C. Tanis	Reden en doel van Paulus' schrijven	126
Ds. M.C. Tanis	Lof zij de Vader en Zijn Zoon en de Heilige Geest	141
Ds. M.C. Tanis	Verleiden en belijden	148
Ds. M.C. Tanis	Pastorale adviezen	161
Ds. M.C. Tanis	Wat een onderwijs ook voor nu!	174
Ds. M.C. Tanis	In de dienst van de Heere (1)	186
Ds. M.C. Tanis	In de dienst van de Heere (2)	195
Ds. M.C. Tanis	In de dienst van de Heere (3)	207
Ds. M.C. Tanis	In de dienst van de Heere (4)	219
Ds. M.C. Tanis	In de dienst van de Heere (5)	231
Ds. M.C. Tanis	De ambtelijke gerichtheid op de gemeente	243
Ds. M.C. Tanis	Denken aan de weduwen	254
Ds. M.C. Tanis	Weduwendienst	267
Ds. M.C. Tanis	Wie eren?	278
Ds. M.C. Tanis	Belangrijke raadgevingen	295
Ds. P. van Zonneveld	Een brief aan onze zonen en dochters	106
VARIA		
40-jarige SDOK presenteert in Gorinchem op landelijke gezinsmiddag		166
Aan onze jongens en meisjes		226
Afscheidsdienst Ds. B. de Romph		13
Algemene ledenvergadering VGS		75
Bezinningskring		213
Bibliotheken opgelet!		142
Chr. Geref. Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden		39, 119

Cursus geestelijke vorming Zeist 2006/2007	213
Cursus kerkelijk orgelspel VOGG weer van start	176
Deputaten "Pastoraat in de gezondheidszorg" van de Chr. Geref. Kerken in Nederland	75
Diakenendag CGK 2006	285
Donateurswerving GBS	285
Het 300e geboortjaar van Alexander Comrie	213
Hymn-avond	167
Ingebruikname orgel Noordeloos	286
Jeugdappèl -16	88
Kinderzangdag in Genemuiden	240
Klachtencommissie	261
"Met open mond - jongeren in prediking en pastoraat"	130
LCJ	286
LCJ 23+ Bijbelstudieconferentie	226
LCJ voert actie voor VBOK	262
LCJ - jeugdappèl +16	273
LCJ - jongeren in Barneveld bijeen rond thema "Doeltreffend!"	118
LCJ - symposium	75
Officiële opening time-outvoorziening ontmoeting en het passion	297
Op een zaterdag in september naar Apeldoorn	226
Orgelexpositie	202
Persbericht - Belijden blijft actueel	40
Persbericht - Hardinxveld-Giessendam	87
Pinksterappèl	119
Preken ds. R. Kok	285
Psalmzangavond	213
Shekel opgericht	240
Stéphanos benoemt verpleegkundige	262
Studie Theologie	142
Toogdag GBS in Barneveld	226
Twee bijzondere cursussen	201
Uitzending Truus Ringelberg	275
Uitzicht Inloopdag	213
VOGG in de Grote of St. Bavokerk te Haarlem	240
Zomerschool 2006 - Moslims en het Evangelie	118

VRAGENRUBRIEK - DS K. HOEFNAGEL

De oude profeet uit 1 Koningen 13	35
Wat wordt bedoeld met reiniging van verborgen zonden?	50
Wat is een volkomen hart?	72
De Geest getuigt (1)	86
De Geest getuigt (2)	117
De aanneming tot kinderen	138
Jeugdzonden	152
Geslachtsregisters	163
Wat wordt gedaan met oude Bijbels?	201
Het kaartspel	212
Welgevallen in straf?	225
Achan	248
Zorg over bepaalde ontwikkelingen binnen onze kerken	260
Zorgelijke ontwikkelingen	272
Geen krachten gedaan	283
Persoonlijke toe-eigening (1)	295

BOEKBESPREKINGEN

Amstel, ds. J. van	Zit het in de prediking?	26
Avinck, Theodorus	Wendt u naar Mij toe	25
Berge - Goudzwaard, Laura van den	Vogels zijn overal	215
Bout, J.	Helen Thomson uit de vallei	191
Brakel, Wilhelmus à	Toekomst voor Israël	215
Burger, L.A.	Pastorale ontmoetingen	178
Dam, H. van	Een vaste grond	177
Diversen	Kerkelijk leven in beeld - De Gelderse vallei	192
Doornenbal, ds. J.T.	Hanenpoten	38

Doornenbal, ds. J.T.	Stromen van levend water	178
Doornenbal, ds. J.T.	In goede en kwade dagen	286
Edwards, Jonathan	Tijd is kostbaar	191
Estrik e.a., ds. J.W. van	Volgens eed en plicht deel 1	191
Gorsel, ds. W. van	Vrije gunst alleen	25
Groeneweg - de Reuver, M.A.	Omdat Hij trouw is	191
Harinck, ds. C.	De Geestesgaven	192
Harinck, ds. W.	De Koning der Joden, ontmoetingen op weg naar Golgotha	154
Heiden, ds. B. van der	Mijn boog heb Ik gegeven	13
Hoogwerff, B.	Uw hoop, Uw kudde woonde daar	216
Janse - van der Meide, W.A.	Ik zal Mijn gemeente bouwen deel 1	39
Jong e.a., A.P. de	Met open mond	177
Karels - Meeuse, M.H.	Het levenslied van Robert	38
Kohlbrugge, dr. H.F.	Het Heilig Avondmaal	190
Leeuw, ds. G.M. de	Meer dan Salomo is hier	37
Luther, Maarten	Beloften van Troost	37
Luther, Maarten	Een eeuwige toevlucht	37
Meeuse, ds. C.J.	Licht over Israël	39
Meiners, Eduard	Een verzoening voor onze zonden	26
Natzijl, H.	Een Schild in alle nood	227
Pols, Cees	Witter dan sneeuw	204
Ramsbottom, B.A.	William Gadsby	26
Reuver, prof. dr. A. de	Alle dingen zijn gereed	202
Roy, Kristina	In Zonneland	14
Ruitenburg, ds. P. van	Naar de hemel, Leven na de dood	189
Ruitenburg, ds. P. van	Een hele verandering	189
Ryle, J.C.	De weg tot het heil	14
Sedgwick, Obadiah	Ik sta aan de deur en Ik klop	51
Silfhout, ds. W.	Eerst de Jood en ook de Griek	202
Spurgeon, C.H.	Hebt goede moed	13
Spurgeon, C.H.	Woorden voor elke dag	15
Spurgeon, C.H.	De stem van de Goede Herder	178
Spurgeon, C.H.	Zoekt Mijn aangezicht	190
Velema, ds. J.H.	Christen zijn en blijven	179
Voorde, Els ten	Verzwegen waarheid	131
Wassenaar, dr. J.D. Th.	Dr. O. Noordmans over de kerk als moeder	216
Wijk, B.J. van	De Bijbelse Geschiedenis deel 3	39

DAGBOEKEN

Ambrosius e.a., Isaac	Uw heil alleen	15
Bode, C. de	Leer uw kind	287
Budding e.a., ds. D.J.	Voor Hart en Huis	287
Butter, ds. P. den	Volg Mij, woorden van Jezus	298
Buys e.a., ds. P.D.J.	Goede moed	15
Diversen	Goede moed dagkalender 2007	287
Erskine, E. en R.	Geef heil op deze dag	287
Kuijt, Evert	Jouw eigen dagboek	287
Luther, Maarten	Een vaste burcht is onze God	298
Poort, ds. J.J.	Om het donker op te klaren	287
Spurgeon, C.H.	Elke dag een belofte	203

ONTMOETINGSDAG WERKENDAM

Ds. M. Vlietstra	Een troon in de hemel	121
Ds. K. Hoefnagel	Die zal Mij verheerlijken	124
Ds. P. Roos	De les der geschiedenis	127

ONTMOETINGSDAG URK

Ds. A. van Heteren	Welker hart de Heere heeft geopend	229
Ds. M.A. Kempeneers	Mattheüs 23 : 37	232
Ds. M. van der Sluys	Ingaan van de volheid van heidenen en gans Israël	235
Ds. A. van de Weerd	Snijden in de prediking (1)	237
Ds. A. van de Weerd	Snijden in de prediking (2)	247
Ds. A. van de Weerd	Snijden in de prediking (3)	271
Ds. A. van de Weerd	Snijden in de prediking (4)	284

BOEKBESPREKINGEN

Vertaald verleden, Beknopte geschiedenis van bijbelvertalen in Nederland, Anne Jaap van den Berg, Uitgeverij Jongbloed/ N.B.G., Heerenveen, paperback, 120 blz., € 12,95, 2^e herziene en uitgebreide druk, ISBN 90-6126-682-3. De auteur is bibliothecaris van het Nederlands Bijbelgenootschap. In grote lijnen wordt een overzicht geboden van de bijbelvertalingen in Nederland. De vele afbeeldingen maken het tot een leuk en aantrekkelijk boekje. Sinds vanaf ongeveer de vijftiende eeuw zijn er in ons land bijbelvertalingen verschenen. Aan protestantse zijde valt te denken aan de Deux-Aesbijbel die gebruikt werd in de 16^e en 17^e eeuw, de Statenvertaling van 1637, de Nieuwe Vertaling van 1951, de Naardense Bijbel en de Nieuwe Bijbel Vertaling. De lutheranen gebruikten tot aan 1951 hun eigen vertaling. De rooms gebruikten ruim drie eeuwen lang de zogenoemde Moerentorfbijbel (1559) totdat in de jaren dertig van de twintigste eeuw de Petrus Canisiusvertaling kwam. De remonstranten wilden wel dat de Statenvertaling werd gebruikt, zij was immers beter dan de tot dan toe gebruikte vertaling, maar dan zonder de kanttekeningen. Een remonstrantse predikant, Egbert van Engelen te Amsterdam, gaf een brochure uit gericht tegen de inhoud van de kanttekeningen. Hij eindigt zijn bespreking van het Oude Testament met de volgende dichtregels: 'Wilt gij dan vast en wilt gij zeker staan, blijft bij de tekst en laat de glossen staan.' Het viel ons wel op dat bij de bespreking van de Statenvertaling geen gewag wordt gemaakt van de bijzondere bewaring Gods tijdens de pest te Leiden. Ook wordt niet vermeld dat de vertalers van de Statenvertaling naast vakbekwame ook godvrezende theologen dienden te zijn. De Gereformeerde Bijbelstichting blijft ook ongenoemd. Onder de geraadpleegde literatuur missen wij het boek "Niets kan haar glans verdoven" uitgegeven door de Gereformeerde Bijbelstichting bij het 350 - jarig bestaan van de Statenvertaling.

Het troostboek van de kerk. Onder redactie van dr. W. van 't Spijker. Uitgave den Hertog, Houten, 309 blz., gebonden, € 28,90, ISBN 90-331-1935-8.

Zoals de titel al aangeeft handelt het boek over de Heidelbergse Catechismus. Allereerst schrijft drs. C. Th Boerke over de reformatie in Duitsland. Dan schrijft dr. W. Verboom over de totstandkoming van de Heidelbergse Catechismus. Vervolgens schrijft drs. C. Th. Boerke over de mensen achter

de Heidelbergse Catechismus. Dan schrijft dr. W. van 't Spijker over de theologie van de Heidelbergse Catechismus. Vervolgens schrijven dr. W. Verboom en dr. T.M. Hofman over de Heidelbergse Catechismus in Nederland. Dr. W.J. op 't Hof schrijft over de Heidelbergse Catechismus in prediking en catechese. Het slothoofdstuk is van de hand van dr. W. van 't Spijker over de actualiteit van de Heidelbergse Catechismus. Achterin het boek treffen we een opgave aan van bronnen en literatuur, een register van persoonsnamen en een register van plaatsnamen en personalia van de auteurs. In het boek is een behoorlijke hoeveelheid illustraties opgenomen. We hebben het boek met belangstelling en interesse gelezen. Afgelopen september hebben we er ook dankbaar gebruik van gemaakt toen we een reis naar Heidelberg maakten. We lezen behatenswaardige zaken op blz. 125 als het gaat over de kennis van de ellende. "We dienen de vraag naar de oorsprong van de kennis der ellende in dit licht te zien. 'Waaruit kent gij uw ellende? Uit de Wet van God.' Uit de wet, dat wil zeggen: uit de wil van God, zoals deze in Zijn Wet is samengevat. Niet uit de Wet die losgekoppeld wordt van God. Maar uit de Wet zoals God Zelf die vanuit Zijn mond tot ons doet uitgaan. En dan leert Christus ons wat de Wet zegt. De toelichting van Ursinus op de vraag van zondag 2 wijst in dezelfde richting. De ervaringsmatige, bevindelijke kennis van onze ellende hoort bij de aspecten van het leven in de christelijke troost. Volgens Ursinus is deze kennis noodzakelijk voor onze troost, niet omdat zij op zichzelf ons troost of een deel van onze troost uitmaakt, maar omdat zij het verlangen naar verlossing opwekt en opdat wij God voor die verlossing dankbaar zouden zijn. Wie de grootheid van het kwaad niet kent, moet wel ondankbaar blijven. Hij zal de grootte van de weldaad niet kunnen waarderen. We kunnen evenmin het Evangelie op een goede manier horen en komen zodoende evenmin tot de vastheid van het geloof. Kan men kennis van ellende een voorbereiding noemen voor de genade? Wij kunnen dit inderdaad beamen, wanneer we slechts in het oog houden dat deze voorbereiding geen voorwaarde is waaraan wij uit eigen kracht kunnen voldoen. Ook de kennis van de zonde is een gave van de genade, die ons om niet geschonken wordt en daarom vrucht is van de verdienste van Christus en het werk van Zijn Geest. We leren dan ook zeker bij het kruis van Christus onze diepe ellende kennen. Immers, de zonde is zo groot dat God, eer Hij haar ongestraft heeft willen laten, ze aan Zijn eigen Zoon

met de bittere en smadelijke dood van het kruis heeft gestraft. Zondekennis behoort bij de theologie van de hervormers en die van de Catechismus." Op de blz. 125 tot en met 127 wordt afstand genomen van de gedachte dat de Catechismus in de verzoeningsleer de scholastiek van Anselmus zou gebruiken. We lezen: "Intussen gaat de Catechismus op een geheel andere wijze te werk. De methode is een andere dan die van Anselmus. De bewijsvoering van de vragen 12 tot en met 19 berust niet op redenering, maar op een hoeveelheid tekst-materiaal dat aan het arsenaal van de Schrift, dat is aan de openbaring van God, is ontleend. Hier is geen rede-neermethode die zich begeeft buiten het terrein van de Heilige Schrift. Bovendien is de manier waarop men bewijst zuiver catechetisch. De leerling vraagt, de onderwijzer antwoordt op een pedagogische manier, met argumenten die aan de Bijbel zijn ontleend." Op blz. 131 lezen we dat het rechtvaardigend geloof ook het historisch geloof omvat. Het geloof kan niet zonder kennis, maar het is meer dan kennis. Het is ook toestemmen en vertrouwen. De Reformatie heeft duidelijk willen maken dat geloof zonder kennis niet bestaat. Dit accent wordt gelegd tegenover de roomse leer dat simpelweg geloofd dient te worden wat de kerk gelooft. De reformatie wil dat er kennis zal zijn. De Heidelbergse Catechismus heeft blijvende actualiteit. Dat wordt omschreven op blz. 290: "Onder de gereformeerde belijdenisgeschriften neemt de Heidelbergse Catechismus tot nu toe terecht een blijvende en ook een belangrijke plaats in. Zo is het geschrift in de eerste plaats oorspronkelijk bedoeld. Frederik III nam een overtuigende positie in binnen de gereformeerde traditie van toen. Ook vele anderen hebben destijds de invoering van het boek als iets belangrijks opgevat. Wat 450 jaar geleden voor de keurvorst een besliste keus was, is ook voor ons nog een zinvolle vertolking van een belijdenis. Daaraan ontbreekt de theologie zeker niet. Toch is de eerste indruk niet die van een theologisch concept, maar van een pastorale benadering, ook van de moderne mens. Voor de Nederlandse kerken blijft de Heidelberger als belijdenisgeschrift van wezenlijk belang. Zijn plaats naast de Nederlandse Geloofsbelijdenis is onomstreden, ook al omdat hij zich vóór alle dingen richt op de gemeente, die opgebouwd moet worden in het geloof dat eenmaal is overgeleverd. Wat in de Dordtse Leeregels naar voren komt, ademt geen andere geest, maar verschilt in methode zeker wat de aanpak betreft die voor het leerboek van de enige troost is gekozen."

Meld je aan voor de Open Dag!

Voor (aankomend) docenten

Werk je in het (basis)onderwijs en ben je op zoek naar een nieuwe uitdaging? Heb je nog géén ervaring in het onderwijs en wil je weten hoe het is om les te geven? Meld je dan aan voor de

**Open Dag op D.V. zaterdag 13 januari
in Apeldoorn van 9.30 tot 13.00 uur**

Jouw mogelijkheden

Op deze morgen ontdek je de boeiende kanten van het onderwijs én van de Jacobus Fruytier Scholengemeenschap. Gerichte voorlichting, gesprekken met vakdocenten en een bezichtiging van het schoolgebouw geven een beeld van jouw mogelijkheden. We nodigen je uit om meteen de lunch te gebruiken op school. Hartelijk welkom!

Aanmelding

Meld je aan bij Marja Lankman. Stuur een mail naar mr@jfsfg.nl of bel naar (055) 526 23 08. Je ontvangt dan een persoonlijke uitnodiging met een programma.

'HIER KAN IK
TEGEN MIJN
MENTOR
ALLES VERTELLEN'

Arita Besselsen

De mooiste kant van het onderwijs

**Deputaten "Pastoraat in de gezondheidszorg"
van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland**

UITNODIGING

voor een bezinningsavond

D.V. woensdag 17 januari a.s. 19.30 uur
in Nieuw-Vennep Chr. Ger. Kerk, Dorpsstraat 27

THEMA:

"Ik heb nog steeds verdriet....mag het?"
(omgaan met rouw)

Programma-overzicht:

- Opening en sluiting door drs. J.L. de Jong
- Spreker: Alie Valkenburg, deputaat
- Algehele leiding: drs. J.P. Roubos, deputaat

Voor meer informatie:

- Annie Reitsma, tel.: 030 - 6920073 (na 17.00 uur)
e-mail adres: anniereitsma@kpnplanet.nl

Er is voor dit thema een pastorale handreiking samengesteld, die na afloop van deze avond beschikbaar is.

[www. ISRAELREIZEN.nl](http://www.ISRAELREIZEN.nl)

**Israelinformatieavonden
met Jacov Nof**

D.V. 16 jan De Levensbron,
Jan Luykenstraat 10, Ridder-
kerk o.l.v. ds. G. Bouw

D.V. 18 jan Adventkerk,
Vijftien Morgen 51 Veenendaal
met aandacht voor de
rolstoelreizen.
Sluiting ds. L.W. v.d. Meij

D.V. 25 jan Webó b.v.
Propaanstraat 10 Rijssen
o.l.v. ds. J. Bos
Tel 0318 540415

**Amos wil graag leren lezen.
Waar kan hij naar school?**

**Help Bill en Marion Sommer
helpen.**

Stort uw gift op giro 249300
t.n.v. SDOK te Gorichem ov.v.
Sumba Mission 8180
<http://home.filternet.nl/~sumbamission>